

"Husker bare hva som hendte nedpå Tyska"

[Tom Sjeklesæther 8. januar 2020](#) Halden arbeiderblad

Husker bare hva som hendte nedpå Tyska

Tyska? Smak på navnet. En eim av sauerkraut? Eller kanskje lunkent bierstube-øl fra en Bürgerbraukeller i München?

Det er noe ved selve navnet, Tyska, som gitt visse historiske tilleggsbetydninger, ikke lover godt, som bent fram høres illevarslende ut.

Men det er altså det historiske navnet på området der det i det herrens år 2021 ventelig vil utspille seg nok et slag i Haldens etter hvert stadig lengre «krigshistorie» om utbygginger, bevaringer og rivinger. Landtunga som er kamuflert med krattskog langs jernbane-innfarten til byen er vedtatt utbygd, eller?

Det er mulig at haldenserne egentlig er delt på denne måten; De som på den ene siden er skråsikre utbyggings-motstandere eller like overbeviste utbyggings-supportere, eller på den andre siden, de som synes at dette er vanskelig å gjøre seg opp en klar mening om.

For referatets skyld, jeg tilhører klokkerent den siste kategorien.

Jeg mener rett og slett det finnes mer eller mindre gode og dårlige argumenter på hver side.

Jeg er i utgangspunktet stor tilhenger av at en by skal kunne utvikle seg, moderniseres og justeres for å tilpasse seg innbyggernes behov og interesser.

Det må jo i noen sammenhenger innebære at det rives. Det er verdt å tenke over at det som i dag er verneverdig står der fordi noe annet ble revet en gang.

Historien er dynamisk, vår forståelse av historien er gjenstand for stadig revisjon.

Virkeligheten vår er neppe bærekraftig om vi ender opp med å leve i et museum, selv om noen alltid synes at det beste er at tida står stille.

Østfoldmuseene er bekymret for at den autentiske utsikten fra Rød Herregård skal forandres om det kommer nybygg på Tyska. Det vil i så tilfelle ikke være første gang nettopp det skjer. Jernbanen til Halden kom til i 1879, et gigantisk transportmessig paradigmeskifte, et gode for alle, som sikkert skar gjennom horisonten til overklassen i parken på Rød.

Jeg liker virkelig ideen om byfortetting, om det innebærer smarte, menneskelige og miljømessig forsvarlige grep for at befolkningen skal kunne bo godt.

Gjerne i en ordentlig by med alt hva det innebærer av tettere kontakt mellom mennesker med forskjellige bakgrunner, forutsetninger og livsanskuelser. Et ofte undervurdert bomiljø i en virkelighet med en kraftig utviklet villa-fetish.

Halden bør legge til rette for at langt flere mennesker skal kunne bo i det som er byens sentrum. Det er vel den eneste realistiske medisinen for at ikke sentrale deler av byen skal framstå som en spøkelsesby.

Men elefanten i hverdagsrommet er jo at i dagens Norge fyller boliger ytterligere en annen funksjon enn primærbehovet det er å ha trygt tak over hodet. Boligen skal også være instrument for økonomisk profitt, helst rett inn i arvehimmelen.

De siste tre-fire tiårene har vi blitt en nasjon av eiendomsspekulanter som hensynsløst gleder oss over at boligprisene går opp, og opp, og deretter fortsetter å gå opp. Uten en tanke på at det hele er et pyramidespill som de som kommer inn i bunnen betaler for.

For dem som faller utenfor, er den store eiendomspris-utviklingen hovedgrunnen til voksende sosiale forskjeller.

Hvorfor boligmarkedet ikke kan være regulert av kapitalismens grunnprinsipp om tilbud og etterspørsel, er definitivt en av samtidens mest fortrengete ikke-temaer.

Du skal være over grensen naiv om du ikke ser at mye motstand mot utbygging er dårlig forkledd økonomisk egeninteresse; frykten for at nybyggingen forringer verdien av egen eiendom.

Tilbake til Tyska. Det er noen argumenter som motstanderne av utbyggingen på Tyska bringer til torgs som virkelig får meg til å stusse.

Aller først, påstanden om at Halden skulle være et sted der man mangler grøntområder til rekreasjon i bynærhet. Det er jo åpenbart vrøvl.

Som om ikke Rødsparken, Rødsberget, Schultsedalen, Remmendalen, Sauøya, Parken og Festningen skulle eksistere? Det er jo ikke akkurat trengsel på noen av stedene.

Halden må sies å være usedvanlig godt forsynt med nettopp såkalte grønne lunger, i rimelig gangavstand eller tilgjengelighet for alle som ønsker det.

Deretter, konsekvenser av at Tyska er et svært forurensset område som visstnok til tider framstår som et stort løpsk kjemisk laboratorium.

Flere av motstanderne av utbyggingen er, velbegrunnet, opptatt av denne forurensningen.

Men mysteriet for meg er hvordan Tyska bedre kan egne seg som turområde enn boligområde, om det ikke gjøres en grundig miljømessig ryddejobb.

Vi får håpe at regninga for en slik nødvendig sanering håndteres uten at noen sitter igjen med svarteper.

Er det mulig å bygge ut Tyska på en slik måte at flere av hensynene ivaretas? Kan byggene være lavere? Har man tenkt godt nok igjennom hva som skjer om vannstanden skulle stige?

Og hvem skal til slutt bo i denne nye bydelen? Bare de med fet nok lommebok? Vi trenger ikke en lokal variant av Aker Brygge?

<https://www.ha-halden.no/husker-bare-hva-som-hendte-nedpa-tyska/o/5-20-915303>